

Mladi - pozorni opazovalci

Kot smo poročali v naši prejšnji številki, se je te dni zaključil 5. mladinski raziskovalni tabor, ki je letošnje leto potekal v občini Sovodnje. Prireditelji, tj. Slovenski raziskovalni inštitut, Narodna in študijska knjižnica — odsek za zgodovino, Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov ter Društvo mladih raziskovalcev so sklep te pobude obeležili z dvema prireditvama. V prostorih sovodenjske občine je v sredo, 11. t.m., potekal pogovor strokovnjakov z obeh strani meje o pomenu raziskovalne dejavnosti pri mladini nasploh, zvečer pa je bila v občinski telovadnici javna predstavitev rezultatov letošnjega tabora.

Pomembno pri vsem tem je dejstvo, da so se pogovora v Sovodnjah udeležili strokovnjaki s Tržaškega, Goriškega, iz Koroške in Slovenije, ki so si bili edini v misli, da je k raziskovalnemu delu potrebno pritegniti mlade že pred vstopom na univerzo, za slovensko manjšino pa ima ta dejavnost še dodaten pomen. Dosedaj se je namreč vse prevečkrat dogajalo, da so o nas in naših krajih govorili in pisali predvsem drugi, važno pa je tudi, da te in podobne pobude potekajo v slovenskem jeziku, ki se na ta način razširja ne samo na kulturnoprosvetnem, marveč tudi na znanstvenem nivoju. Nujno potrebno je, da se rezultati raziskovanj tudi objavijo, čeprav je treba upoštevati, da od srednješolske mladine gotovo ne moremo zahtevati globokih in dokončnih znanstvenih dognanj, vendar prav prek objave v publikaciji tudi širša javnost lahko spozna značaj te dejavnosti in praktično korist, ki nam lahko pride prav pri vsakdanjem urejanju zadev na družbenem oziroma gospodarskem polju.

Da raziskovalno delo, čeprav v našem primeru časovno in prostorsko omejeno, ni samo sebi namen, ampak je lahko izredno koristno za naše samospoznavanje, je sovodenjska javnost imela priložnost spoznati na večerni prireditvi v domači telovadnici istega dne. Obiskovalci so si najprej ogledali razstavo, ki jo je pripravilo pet skupin letošnjega tabora: arheološka, etnološka, geografska, naravoslovna in sociološka. Mladi raziskovalci so nam s pomočjo fotografij, risb, grafikonov in tudi predmetov predstavili izsek iz dejanskosti sovodenjske občine v preteklosti in danes. Pri tem so se izkazali kot pozorni opazovalci tamkajšnjih naravnih, družbenih in etničnih značilnosti, iz njihovih pismenih

nadaljevanje na 7. strani ■

Sinowatz v Rimu ter Trst in Srednja Evropa

V Rimu je bil dva dni na uradnem obisku Fred Sinowatz kot prvi avstrijski kancler po drugi svetovni vojni. Imel je pogovore s predstavniki italijanske vlade, zlasti s Craxijem in Andreottijem, ter so parafirali tri skupine sporazumov, ki se tičejo zlasti Trsta.

Prvi dogovor se tiče avstrijskega tranzita skozi naše pristanišče, v drugi skupini je sedem tehničnih sporazumov in tretji je dogovor, ki podaljšuje do 31. januarja prihodnjega leta tako imenovano zeleno značko, s katero je mogoče za avtomobiliste preko italijansko-avstrijske meje brez carinskih formalnosti. Slednje je olajšalo zlasti promet pri Kokovem. »Zelena značka« — katero je treba imeti na vozilu — bi morala zapasti prejšnjo nedeljo.

Povrnimo se k dogovoru za avstrijski tranzit skozi Trst, o katerem so se pogajali kar pet let ter menda zadovoljuje glavne avstrijske zahteve.

Takse za izkrcanje blaga v tržaški luki bodo znižali: za 20% državne davke ter za eno tretjino pristaniške dajatve. To pomeni predvsem olajšave za pošiljanje petroleja po prekoalpskem naftovodu iz Trsta na Dunaj. Ta naftovod je edini morski petrolejski terminal za Avstrijo. V prvih šestih mesecih letos so pošiljke znašale 3 milijone 121 tisoč ton.

Novi dogovor tudi odpravlja obvezne zaloge, ki so morale znašati 20% zmogljivosti petrolejskega skladišča za Avstrijo. S tem so uveljavili konvencijo za tranzit v korist držav brez morja, ki je bila podpisana v New Yorku julija 1975.

Italijanska vlada je tudi sprejela avstrijsko zahtevo za jamčenje dobav ter bo za ta namen podaljšala družbi SIOT koncesijo, ki bi morala zapasti v kratkem.

Večje težave so na pogajanjih nastale glede olajšave carinskih operacij za avstrijski tranzit po režimu »estero per estero« (iz tujine v tujino). Vendar je Rim tu-

di glede tega zagotovil nov postopek za pospešene formalnosti.

Drugi del novega dogovora o avstrijskem tranzitu skozi Trst se nanaša na avstrijske protiusluge. Sinowatz se je obvezal, da bo Avstrija povečala promet skozi tržaško pristanišče ter bo spodbujala avstrijsko državno in zasebno industrijo za naložbo v pristanišču ter v vsej tržaški pokrajini.

Dodati moramo še tretjo točko, ki je važna za Trst, to je infrastrukture ali cestne in železniške povezave med našim pristaniščem ter Srednjo Evropo. Na italijanski strani bi morali do leta 1990 končati avtomobilsko cesto Videm - Trbiž ter podvojiti tabeljsko železnico. Okrepljene bodo tudi cestne zveze med Trstom in Moščenicami.

Po drugi strani namerava Avstrija dograditi svoje avtocestno omrežje do leta 1992. Odpraviti hoče ozka grla ne samo v domačem, marveč tudi v mednarodnem tranzitnem prometu.

Turška avtomobilska cesta (Tauern Autobahn) bo končana leta 1988, leta 1989 bosta dograjeni Južna avtomobilska cesta Dunaj - Beljak (Süd Autobahn) in zahodna avtocesta (West Autobahn) od Madžarske do Vorarlberga, a leta 1992 bodo predali namenu zadnji odsek Phyrn Autobahn proti Spielfeldu-Spilje in Sentilju.

Za našo deželo je seveda aktualna tudi gradnja predora pod Monte Croce Carnico (Plöcken). Italijanski prispevek znaša 80 milijard lir in avstrijski 400 milijonov šilingov ali približno 40 milijard lir. Vendar bodo morali Avstrijci najbrž dodati še 150 milijonov šilingov za razne dovoznice.

Naj omenimo zaradi bližine še predor pod Karavankami, katerega gradnja pa je kajpada v pristojnosti Avstrije in Jugoslavije ob podpori Evropske gospodarske skupnosti.

Protest proti novi lokaciji Sinhrotrona

Slovenske organizacije, koordinacijsko združenje kraških vasi Bazovice, Gropade, Padrič, Trebč, Banov in Ferlugov, predstavniki kulturnih, športnih, družbeno-gospodarskih organizacij in strank s tega območja, skupno 30 organizacij, ki predstavljajo vse prebivalstvo tega področja so pred dnevi odposlali predsedniku Konzorcija za upravljanje centra za znanstvene in tehnološke raziskave listino z ugovori

proti spremembi lokacije sinhrotrona na področju Padrič.

Podpisani namreč najodločneje nasprotujejo poskusom zasedanja novih zemljišč pri Padričah za območje namenjeno Centru za znanstvene in tehnološke raziskave. To pismo so seveda poslali v vednost vsem pristojnim upravno-političnim oblastem.

Podpisane organizacije pri tem ugotavljajo, da je

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. septembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Trnjulčica«, radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Na počitnice; 16.45 Beležka; 17.00 Šport; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Fabianijski iz Kobdila; (13) »O Teresini«; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Slavčka v viharju«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Četrtekova srečanja; 14.40 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Roža mogota; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Šivala je deklica zvezdo, oj, zvezdo, rdečo ko kri...«; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Slavčka v viharju«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v cerkvi sv. Hieronima na Kontovelu: Carlo Denti in Irena Pahor (violeta da gamba), Dina Slama (čembalo); 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ribe našega morja; 14.30 Mladi mladim; 16.00 Mit in slovenska ljudska pesem; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Tončka Curk: »Neznani zločinec«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Izbor iz Povejmo v živo; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Vike Viking«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v občinskem gledališču v Trzinu: pianist Vladimir Krpan; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenski oktet; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Fabianijski iz Kobdila; (13) »O Teresini«; 14.30 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Roža mogota; 17.00 Kratka poročila; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Potovanje po Veliki Britaniji; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Vike Viking«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenske popevke; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Naša vina; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Za ta letni čas; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Vike Viking«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Gorici: violinist Franc Avenek, pianist Andrej Jarc; komorni orkester RTV Ljubljana; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Oktet »Vrtnica« iz Nove Gorice in mešani zbor »Ciril Silič« iz Vrtojbe; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Potovanje po Veliki Britaniji; 15.00 V svet filma; 16.00 Podoba matere v sodobni slovenski pripovedni prozi; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Vike Viking«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Canarjevem domu v Ljubljani; 11.30 Beležka; 12.00 Na počitnice; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Za ta letni čas; 14.40 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Ena bolha me grize; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Dramska vetronica: Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«, ljubezenska kriminalka; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

PREJELI SMO:

Dr. Dolhar odgovarja Katoliškemu glasu

Katoliški glas od 12.9. objavlja nepodpisani uvodnik (začetnice so namreč lahko tudi izmišljene), ki torej očitno odraža mnenje uredništva. V odstavku, ki ima naslov »Ne strinjamo se z vsem«, anonimni pisec pove, da se ne strinja z mojimi izjavami na prazniku Ssk v Boljuncu. To je nekaj povsem normalnega, kajti v demokraciji in pluralistični družbi lahko mislimo, kar hočemo, in to tudi javno povemo. Zato mislim, da ni potreben poseben pogum, da svoja mnenja ne samo povemo, ampak če so podana v pisni obliki, tudi podpišemo. To bi pričakoval tudi od pisca v K.G. Že zaradi tega nerad odgovarjam na pisanje K.G., pa tudi zato, ker ima ta tednik v svojem naslovu konfesionalni pridevnik in sem še vedno mnenja, da bi morale verske zadeve ostati ločene od političnih. Vsekakor očitno uredniki K.G. niso enakega mnenja in so se s svojimi članki tudi večkrat skušali vmešavati v politiko naše stranke. Ne nazadnje s člankom 18.4.85 pod naslovom »Kaj pričakujemo od stranke Ssk.« Do tega vmešavanja v delo stranke, kateri imam čast predsedovati, sem že poskušal, tudi zavzeti stališče s pisnim odgovornemu uredniku, ki pa ni bilo objavljeno. Zato sem danes zaprosil za gostoljubnost pri Novem listu.

Toda pojdemo k stvari. Člankar v K.G. si je iz celotnega govora v Boljuncu, ki je bil na srečo objavljen v N.L. 5.9.85 in si ga lahko torej vsakdo prebere, izposodil edinele moje izjave, v katerem trdim, da Ssk brez pridržkov podpira enotno delegacijo. Že tako sposojanje ene same misli iz konteksta celotnega govora-članka je dokaj nekorektno, posebno če se naslednji stavek mojega članka-govora glasi: »Po mojem bi se moralo to soglasje bolj odražati tudi navzven, na vsa tista področja, predvsem upravnopolitičnega značaja, kjer vsi delamo v korist celotne slovenske narodne skupnosti.«

Toda očitno je, da si je pisec v K.G. sposodil citat iz mojega govora-članka že z namenom, da bi se z menoj ne strinjal in pri tem vse povezal z nekaterimi svojimi pogledi na našo politično stvarnost, ki naj bi bila v nasprotju z mojim izjavljanjem; pa v resnici niti niso.

Natočimo si čistega vina, kot sem rekel v Boljuncu. Enotna Delegacija (E.D.) je nastala zato, da bi slovenske politične in družbene komponente dosegle čimvečjo akcijsko enotnost v boju za pravice slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki naj bi se

konkretizirale v zakonu za celovito zaščito Slovencev. To je torej institucionalni namen E.D. In to delovanje Ssk podpira, dokler se odgovorni organi naše stranke ne bodo odločili za drugačno zadržanje. Če hoče pisec v K.G. v isti kotel zmešati lastni in upravljanje Kulturnega doma v Trstu na podlagi Londonskega sporazuma (takrat o E.D. še ni bilo ne duha ne sluha) in izgradnjo Kulturnega doma v Gorici, je to seveda njegova stvar, ki pa z mojim zagovarjanjem dela E.D. nima nobene zveze. Če je namreč italijanska država dala Kulturni dom v last in upravo izključno eni komponenti narodne skupnosti v Italiji (kar ni prav), je to očitno krivda italijanske države. Vsekakor se pa popolnoma strinjam s piscem v K.G., da bi morale vsaj ustanove, ki prejemale finančna sredstva iz fondov italijanske države, torej tudi iz žepov slovenskih davkoplačevalcev vseh političnih prepričanj (Slovensko gledališče, Glasbena Matica, ZTT in druge) odražati mnenja vseh družbenopolitičnih komponent, katerim so namenjene. Pisec v K.G. ne ve, ali morda noče vedeti, ker to odgovarja njegovemu polemičnemu namenu, da sem osebno in v svojstvu predstavnika Ssk ta stališča v tridesetih letih svojega političnega delovanja vedno zagovarjal in včasih tudi dokaj trdo. Da bo torej jasno: vedno in povsod smo predstavniki Slovenske skupnosti zahtevali, da nas tako država v kateri živimo, kot tudi družbenopolitični forumi matične države upoštevajo kot enakopravne dejavnike v slovenski narodni skupnosti v Italiji. Koliko smo pri tem želi uspeha, naj presodijo pristojni organi naše stranke! Vsekakor pa ponavljam, da se mi zdi skrajno nekorektno, da kdo skuša z enim stavkom, iztrganim iz celotnega konteksta, iskati polemiko in nasprotovanja, ki jih v resnici ni, samo zato, da ima priložnost sprazniti žakelj, ki ga ima na želodcu.

Seveda ne bom obravnaval dvomov, pomislekov in razočaranja pisca članka v K.G., ker bi me to vodilo predaleč in se me ne tiče. Pri najboljši volji pa ne morem mimo cvetke, ki je zacvetela v omenjenem članku in ki se takole glasi: »Slovinci, ne glede na politično barvo in prepričanje, smo soglasno obsodili ponovni nacionalistični vzpon desničarjev okrog Liste za Trst, ki je okoli sebe zbrala ves revanšistični, fašistični in nacionalistični Trst.« Sapienti sat — pametnemu dovolj!

RAFKO DOLHAR
Deželni predsednik Ssk

PO OBISKU ALFONSINA V BEOGRADU

Argentinski predsednik Raul Alfonsín je bil na uradnem obisku v Beogradu, kjer je razpravljal s predsednikom jugoslovanske federacije Radovanom Vlačkovićem o potrebi po poživljanju načel Gibanja neuvrščenih in o tem, kako naj bi se racionalno soočal s problemi, ki jih ustvarja vedno globlji tehnološki zev med industrializiranimi državami in Nerazvitimi.

Državnika sta se lotila tudi glavnih mednarodnih političnih vprašanj, ki so povezana z delovanjem neuvrščenih in z nadalj-

njim razvojem odnosov med Argentino in Jugoslavijo. To so še posebno poudarjali na jugoslovanski strani, kjer spominjajo, da zaostaja gospodarsko sodelovanje za političnim. Oba predsednika sta se vprašanja lotila le načelno in sta prepustila pristojnim ministrom konkretni pristop do zadovoljivih rešitev. Na delovno mizo Vlačkovića in Alfonsina pa se je to vprašanje znova povrnilo tudi med sklepnim sestankom tik pred odhodom argentinskega gosta proti Bonnu.

Odpor proti delitvi državljanov glede javnega zdravstva

»Delitev državljanov na tri skupine glede javnega zdravstva je abstraktna domneva«. Tako je poudaril sam vsedržavni tajnik Krščanske demokracije De Mita. To delitev v zvezi s skrčenjem državnih izdatkov za javno zdravstvo predlagata socialistični minister za delo De Michelis ter demokristjanski minister za državni zaklad Gorla ter naj bi zadevni zakon pričel veljati čez tri leta.

Proti temu načrtu se je izrekel tudi podtajnik krščanske demokracije Bodrato ter ga je označil za brezkoristnega, za abstraktnega in za slabo premišljenega. Sredi prihodnjega tedna bo menda Krščanska demokracija postavila proti predloge proti temu načrtu.

Podobno ni velikega zadovoljstva v socialistični stranki. Poverjenik za socialna vprašanja Marianetti je pokazal, da ni bližu stališču De Michelisa. Tudi drugih strank vladne večine načrt ne prepričuje ter so pridržke izrekli tudi republikanci in

liberalci. Vlada bo zaradi tega verjetno prisiljena, da sestavi drugačne ukrepe za zmanjšanje socialnih izdatkov. Demokristjanski predstavnik Donat Cattin je celo polemiziral z Gorio ter ga je pozval, naj enostavno odstopi.

Vladna večina se strinja po drugi strani, da je treba zmanjšati javni primanjkljaj. Tudi ministrski predsednik Craxi je pokazal zaskrbljenost zaradi prevelike javne zadolžitve Italije v razmerju z drugimi državami Evropske gospodarske skupnosti. Javna potrošnja bi morala po njegovem letos znašati 108.000 milijard lir. Enako zaskrbljenost kot Craxi kaže Gorla, vendar se zdi, da bodo omenjene številke ob obratunu zmanjšane.

Govorili smo o treh skupinah državljanov oziroma družin glede javnega zdravstva. V prvo skupino bi spadali občani do deset milijonov lir na leto, v drugo skupino občani od 10 do 25 milijonov lir ter v tretjo skupino občani z letnimi dohodki preko 25 milijonov lir.

Dosedanje oskrbo v okviru javnega zdravstva bi ohranila skupina do 10 milijonov lir na leto, kar pomeni samo tri milijone 261.000 ali 17 in pol odstotka italijanskih družin. V drugo skupino z delno oskrbo bi spadalo okrog 11 milijonov ali 59,2 odstotka družin. V tretjo skupino pa bi padlo preko 4,3 milijone ali 23,3 odstotka italijanskih družin. Slednje bi morale plačevati razen bolnišnic vso oskrbo javnega zdravstva, to je zlasti zdravila ter zdravniške laboratorijske preglede.

Vseh italijanskih družin je okrog 18 milijonov 600.000. Zelo različno so razdeljene po raznih pokrajinah glede vključitve v eno izmed treh omenjenih skupin. V prvo skupino do 10 milijonov lir dohodkov na leto bi spadalo v severozahodni Italiji 872.000 družin, v severovzhodni Italiji 514 tisoč, v srednji Italiji 489.000, v Južni Italiji 910.000 in na otokih 464.000 ali skupno 3 milijone 261.000.

V drugo skupino od 10 do 25 milijonov lir dohodkov na leto bi vključili v severozahodni Italiji 3 milijone 38.000 družin, v severovzhodni Italiji 2 milijona 8.000 družin, v srednji Italiji 2 milijona 206.000 družin, v južni Italiji 2 milijona 520.000 družin

ter na otokih milijon 246.000 družin ali skupno 11 milijonov 30.000 družin.

Družin, ki imajo preko 25 milijonov lir dohodkov na leto, pa je v severozahodni Italiji milijon 604.000, v severovzhodni Italiji 984.000, v srednji Italiji 878.000, v južni Italiji 599.000 in na otokih 292.000 ali skupno 4 milijone 341.000.

Iz tega sledi, da je druga skupina daleč največja.

E. V.

—o—

Orožje v Jugoslaviji

Po poročilih jugoslovanskih sodnih oblasti je v zadnjem času prišlo v raznih delih države do aretacij in procesov zaradi protidržavnega delovanja.

Tako so v Skopju postavili pred sodišče zaradi sovražnega delovanja — kot pravi uradno poročilo — proti Makedoniji in Jugoslaviji šest oseb. Pet oseb je menda nastavilo razstrelivo na javnih krajih, s čimer so ogrožali življenje občanov. Peti aretiranec pa je hujskal k sovražnemu delovanju.

Na Hrvaškem so v Slavonski Požegi aretirali 13 oseb v starosti od 25 do 47 let. Pri aretirancih je po uradnem poročilu policija zaplenila orožje, razstrelivo in material za izdelavo orožja. Na omenjenem področju so zaprli še drugih 20 oseb, a obtožbe proti njim oblasti niso pojasnile.

Seznam aretirancev se nadaljuje. V krajih Lozna in Aljković v Bosni je policija aretirala štiri osebe. Obtožene so mohamedanskega nacionalizma, posesti orožja, delovanja proti Jugoslaviji, sovražne propagande in žalitve Tita.

Pri Šibeniku v Dalmaciji pa so pričeli proces proti Anteju Glamoču iz kraja Vodiče, ki je bil svojčas gospodarski emigrant v Zahodni Nemčiji. Obtožen je posesti orožja in sovražne propagande.

V Mostarju so v torek pričeli proces proti štirim mladim ekonomistom in študentom. Obtoženi so, da so delali propagando za obnovitev neodvisne hrvaške države.

PRED OBNOVITVIJO ŽENEVSKIH POGOVOROV

V Ženevi se danes obnavljajo ameriško-sovjetska pogajanja o problemih jedrskega in vesoljskega orožja. Šef ameriške delegacije Kampelman je že prispel v Ženevo v ponedeljek, sovjetski načelnik Karpov pa je prispel v torek.

Sovjetski delegati so v ponedeljek v Kremlju prejeli zadnja navodila pred obnovitvijo pogovorov z Američani. Za to priložnost so bili navzoči najvišji sovjetski voditelji Gorbačov, predsednik Gromiko, zunanji minister Ševardnadze in obrambni minister Sokolov. Ženevski pogovori so bili prekinjeni sredi julija; trajali so pol drugi mesec, uspeha pa ni bilo v bistvu nobenega.

Sovjetski voditelj Gorbačov je namignil, da bi oboroževanje v vesolju lahko negativno vplivalo na potek novih pogovorov. Pri tem je sovjetski prvak seveda mislil na najnovejši ameriški podvig, ko so z nekega letala sprožili raketo, ki je potem uničila opuščen ameriški satelit; Sovjeti očitajo Američanom, da so s tem poskusom dejansko začeli novo fazo oboroževanja v vesolju.

Umrl je dr. Josip Rus

V torek, 17. t.m., so na Bledu pokopali dr. Josipa Rusa, ki je umrl 15. t.m. v Kliničnem centru v Ljubljani v starosti 92. let. Pokojnik se je kot predstavnik Sokola udeležil ustanovnega sestanka Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Leta 1942 je postal član izvršnega odbora AVNOJ, sredi leta 1944 je delal pri predsedstvu AVNOJ na Visu in nato v osvobojenem Beogradu. Bil je ljudski poslanec, podpredsednik prezidija Federativne ljudske republike Jugoslavije, član republiškega izvršnega sveta, član predsedstva Socialistične Zveze delovnega ljudstva Slovenije in predsednik republiškega zbora skupščine Ljudske republike Slovenije.

Rodil se je na Bledu, gimnazijo je obiskoval v Kranju, pravo je študiral na Dunaju ter nato končal študije na pravni fakulteti v Ljubljani. Bil je sodnik v raznih krajih v Sloveniji in zavzemal vodilne funkcije v sokolski organizaciji. Prav v imenu te organizacije se je dr. Josip Rus udeležil ustanovnega zbora Osvobodilne fronte.

Olof Palme je spet zmagal

Dokončni izidi parlamentarnih volitev na Švedskem potrjujejo uspeh dosedanje vladne koalicije. Značilno za volitve pa je, da so več ali manj nazadovale vse stranke, razen liberalcev, ki so prešli od 21 na 51 poslancev.

Vladna stranka socialnodemokratskega ministrskega predsednika Palmeja bo imela v novem parlamentu, ki bo uradno sklican po 30. septembru, 159 poslancev, torej sedem manj kot doslej. Komunisti, ki so doslej podpirali vlado, so izgubili eno mesto v parlamentu in imajo zdaj 19 poslancev. Če se bo obnovila sedanja vladna koalicija, bodo njihovi glasovi odločilni. Že med volilno kampanjo pa so rekli,

da ne zahtevajo vstopa v vlado. Opozicija ima 171 mest. Konservativci so prešli od 86 na 76 sedežev. Sredinska stranka ima 44 parlamentarcev, tako da jo je z velikim volilnim uspehom prehitela liberalna stranka, ki jo vodi 42-letni tajnik Westerberg. Njegovo geslo med kampanjo je bilo: socialna odgovornost brez socializma. Zavzemal se je za spoštovanje zakonitosti tržnega gospodarstva, vendar ob jasnem čutu odgovornosti za družbene probleme. Tako se je znašel sredi glavnih dveh tekmecev za zmago. Socialni demokrati mislijo še utrjevati dosedanje socialno politiko, konservativci pa so zahtevali odpravo cele vrste socialnih storitev

Bogati in zanimivi Kmetijski dnevi

Ti jesenski, še kar topli dnevi, ko grozdje zori po vinogradih, so bili lepa priložnost za številne naše kmete, a tudi za šolarje in druge obiskovalce, da so na Kmetijskih dnevih v Boljuncu videli marsikaj zanimivega in zvedeli veliko novosti s področja kmetijstva.

Občine tržaške pokrajine, ki so organizirale Kmetijske dneve so namreč poskrbele za bogat in zanimiv delovni program, za skrbno pripravljene razstave, za številne druge pobude, ki so prispevale k uspehu te pobude.

Kmetijski dnevi so se začeli v četrtek, 12. t.m., z odprtjem sejma. Zvečer pa se je začel družabni del programa. V petek je bila zjutraj uradna otvoritev Kmetijskih dnevov ob prisotnosti deželnih in krajevnih oblasti ter seveda pokroviteljev: Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, Kraške gorske skupnosti, Tržaške pokrajine in Tržaške trgovinske zbornice. Po otvoritvi pa je bila na vrsti okrogla miza na temo »Kmetijstvo in teritorij«. Uvodni referat o tem zanimivem vprašanju, ki je tudi med prisotnimi vzbudil precejšnje zanimanje, je imel prof. Prestamburgo iz tržaške univerze. V večernih urah pa je prof. dr. Jože Maček, predavatelj na agronomskem oddelku ljubljanske univerze govoril na temo »Vpliv fitofarmaceutskih pripravkov na okolje in prehrano«. Odprta pa je bila tudi razstava in prodajni sejem kmetijskih pripomočkov. Razstavljali pa so fitofarmaceutske pripravke, kunce, perutnino, drobnico, čebelarke pripomočke in med, sadje in zelenjavo ter tudi grozdje. Razstavljali so vina, ki so jih letos lahko prodajali sami kmetje, obiskovalci pa so si lahko ogledali še razstavo cvetja, razstavo s strokovnih publikacij, razstavo nagačenih živali, razstavo sira in mlečnih izdelkov Zadružne mlekarne in domačega olja. Ogledali pa smo si lahko še gobe in zanimivo etnografsko razstavo.

Sobotni dan je bil namenjen živinoreji. Že zjutraj so namreč pripeljali zadružno živino na razstavljalni prostor, sledila je dražba brejih junic, popoldne pa je bilo na vrsti ocenjevanje grozdja. Zvečer je bila v prostorih Kulturnega doma okrogla miza na temo »Odnos med kmetijstvom in lovstvom«. V nedeljo pa so si obiskovalci lahko res ogledali najboljše kar zmore naša živinoreja na Tržaškem. Državni izvedenec rjave pasme namreč ni imel lahkega dela z ocenjevanjem razstavljenih goveje živine, saj je moral povedati svoje mnenje o desetih kategorijah razstavljenih ži-

vine. Na svoje pa so prišli tudi vinogradniki, ki so zjutraj lahko prisostvovali okrogli mizi na temo: »Biološke metode gojenja vinske trte«. O teranu pa je bilo govora na predavanju v ponedeljek, ko je bil na vrsti prof. Sensidoni, ki predava na agronomski fakulteti v Vidmu. Naslov njegovega predavanja se je glasil »Teran — tehnološki sistemi vinifikacije in analitične lastnosti«.

Skozi vse dneve je bilo na razstavišču v Boljuncu veliko občinstva. Višek te pobude pa je gotovo bil v nedeljo popoldne, ko so podelili nagrade zmagovalcem posameznih natečajev. Nagrade so delili za najlepše grozdje raznih vrst, pokrajinsko odbojništvo je nagradilo tudi nekatere osmice, ki so se prijavile k natečaju za ovrednotenje osmic. Pri tem nagrajevanju so mnogi obžalovali dejstvo, da je potekalo v italijanščini, kar je seveda nedopustno na taki manifestaciji.

V nedeljo so nagradili tudi živinorejce. Nagradili so lastnike junic starih od 10 do 22 mesecev, junicke stare od 19 do 34 mesecev, molznice do 3. leta starosti, molznice do 5. leta starosti in molznice, ki so stare nad 5 let. Posebne nagrade pa so bile še podeljene za najlepše vime, za najboljšo potomko bika Elegant TN L 97X, najmlajši junicke na razstavi, najstarejši kravi in še absolutni prvakinji »Kmetijskih dnevov 85«, ki je bila podeljena molznici »Milki« reja Ivana Antoniča iz Cerovelj.

Nagrajeni so bili tudi rejci kuncev in perutnine.

Kmetijski dnevi so se torej zaključili. Obiskovalci so imeli veliko priložnosti, da vidijo in slišijo marsikaj koristnega in zanimivega. Ogledali in kupili so lahko številne pridelke, a tudi živino, prašiče in druge domače živali, da ne govorimo o kmečkem orodju, vinarski posodi in drugi opremi, ki je dobrodošla tako kmetom kot vrtničarjem in ljubiteljem okrasnih rastlin in cvetja.

—O—

TRŽAŠKI IGRALCI V HRENOVICAH

Skupina amaterskih igralcev s Tržaškega je v nedeljo, 15. t.m., obiskala Hrenovico pri Postojni. Podala je dramski prikaz prof. Ivana Artača »Blagovestnika z Vzghoda«. Gre za delo, posvečeno življenju in poslanstvu svetih bratov Cirila in Metoda; delo je bilo prvič uprizorjeno julija na Repentabru.

Predstava v Hrenovicah je bila na prostem pred cerkvijo in je privabila veliko ljudi, ki so igralce nagradili s toplim aplavzom. O delu in o svetih bratih sta pred predstavo spregovorila dr. Angel Kosmač in prof. Joško Šavli. Še prej je bila v domači cerkvi slovesna služba božja, pri kateri je pel medžupnijski zbor, ki je za to priložnost naštudiral zahteven in dovršeno izveden pevski program. Tržaški igralci bodo z Artačevim delom prihodnjo nedeljo gostovali v Komendi na Gorenjskem.

Mladinska sekcija Ssk na srečanju s tržaškim županom

V soboto, 14. t.m., so predstavniki Mladinske sekcije Ssk imeli pogovor s tržaškim županom dr. Richettijem. Mladinci so obsodili županovo prepoved koordinaciji društev od Sv. Jakoba in s Pončane uporabe občinske palače Costanzi. Kot znano, so društva pripravila fotografsko razstavo o bombardiranju Trsta leta 1944 z dvojezičnimi podnapisi. Ti podnapisi so bili povod za županovo odločitev. Mladincem je dr. Richetti ponovil verzijo, ki jo je že posredoval občilom, češ da je dvorana namenjena izključno javnim ustanovam oziroma tistim, ki so pod pokroviteljstvom teh ustanov. Pozneje pa je povedal, da bi dvojezična razstava v centru izzvala proteste italijanskega dela mesta, kar bi škodovalo mirnemu sožitju in sami parlamentarni razpravi o zakonu za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Mladi so zavrnilli te argumente in poudarili, da

je prepoved ponovna diskriminacija Slovencev. S tem v zvezi so omenili tudi problem dvojezičnih tabel po kraških vaseh. Na to vprašanje je župan izjavil, da je že dal nalogo tehničnemu uradu za postavitev dvojezičnih tabel.

Mladinci so tudi posredovali županu nejevoljo slovenskega prebivalstva zaradi novih razlašanj za potrebe raziskovalnega področja in sinhrotrona na Padričah.

Ob koncu je odbornik prof. Aleš Lokar, ki je spremljal delegacijo MS Ssk, povzel glavne točke srečanja. Poudaril je važnost županove izjave o dvojezičnih tablah in kritično ocenil pristop tržaškega župana do slovenske manjšine.

M. B.

—O—

ŽUPAN VZTRAJA PRI SVOJEM

Zveze bivših partizanskih borcev, deportirancev in političnih preganjancev so odposlale skupno pismo o prepovedi slovensčine v tržaški občinski palači Costanzi vsem krajevnim in vsedržavnim oblastem ter sorodnim organizacijam. V pismu je rečeno, da je bila prepovedana razstava posvečena bombnemu napadu na Trst, ki je terjal smrt tako Italijanov kot Slovencev. Ob 40-letnici osvoboditve je odločitev tržaške občinske uprave zato še toliko bolj žaljiva in boleča. Nepojmljivo je, da mesto Trst, ki je bilo odlikovano z zlato kolajno odpornišva in v katerem so se z ramo ob rami borili italijanski in slovenski partizani, pozablja na tedanje vrednote in spet oživlja ozračje črnega obdobja pred 40 leti.

NOVA »SKALA« V GROPADI

Gropada pri Trstu je v nedeljo, 15. t.m., doživela slavo, kot ga ta vas ne pomni že več desetletij. Domači prosvetni delavci so pripravili proslavo ob 100-letnici kulturnega društva »Skala«. Obuditev starodavne spomina pa se je spremenila v novo rojstvo: nastala je nova »Skala«, ki želi poleg povezovati vse vaščane v skupnem kulturnem in narodnostnem delu, v skladu s potrebami časa v slovenskem zamejstvu. To misel sta izrazila oba govornika, predsednik »Skale« Saško Kalc in tajnik Alek-

sander Možina. Njune besede so žele velik aplavz: vaščani so razumeli, da nastaja v Gropadi kulturno žarišče, ki bo vse povezovalo na narodnostni in človeški ravni.

Na odru so se poleg govornikov zvrstili šolski otroci, pevci in godbeniki tudi iz sosednih krajev; posebno toplo pa je občinstvo pozdravilo nanovo ustanovljeni domači pevski zbor. Organizatorji prireditve v Gropadi so razdelili tudi spominske plakete raznim osebnostim, društvom in ustanovam.

Pisma uredništvu:

Spoštovano uredništvo!

Mladinski odbor Slovenske kulturno gospodarske zveze želi izraziti nekaj pojasnil in mnenj v zvezi s pismom Deželne odbora Mladinske sekcije Slovenske skupnosti (pismo smo objavili v prejšnji številki op. ur.).

Na III. taboru narodnosti v Zabnicah je predstavnik Mladinskega odbora SKGZ svoj prispevek na zaključni okrogli mizi o aktualnem položaju v zamejstvu osredotočil na važnost enotnosti med Slovenci v Italiji. S tem v zvezi je prisotnim mladincem pojasnil, da se Slovenci v Italiji vključujejo v razne politične stranke: nekateri se opredeljujejo za vsedrjavne napredne stranke, drugi pa se odločajo za stranko Slovenske skupnosti. Nikakor pa ni trdil, da bi bilo bolje, če bi se v bodoče vsi vključili v vsedrjavne stranke. V debati, ki je sledila, je izrazil osebno mnenje, da se strinja s tistim delom Slovencev, ki se vključujejo v vsedrjavne stranke. Pismo Deželne odbora Mladinske sekcije SSK kratkoma prezre dejstvo, da je predstavnik Mladinskega odbora SKGZ v diskusiji izrazil osebno mnenje in njegove besede celo nekorektno navedla v narekovajih.

K tem pojasnilom moramo dodati še naslednje:

1. V SKGZ kot nadstrankarski organizaciji delajo ljudje, ki so različnega strankarskega prepričanja. Njeni aktivisti se prosto opredeljujejo za to ali ono stranko. Tako so v vodilnih organih SKGZ ljudje, ki so aktivni tudi v Slovenski skupnosti.

2. Zdi se nam zelo pretenciozna trditev Deželne odbora Mladinske sekcije SSK, da je stranka SSK edini samostojni politični subjekt, ki nas rešuje, da kot manjšina ne pademo na raven folklorne. Sprašujemo se, kako si Deželni odbor Mladinske sekcije SSK upa trditi, da so slovenske gospodarske, športne in kulturne organizacije navadna folklor, ko je vsesplošno znano, da odigravajo nenadomestljivo vlogo pri ohranjanju in utrjevanju narodne zavesti.

3. Menimo, da je prepričanje Deželne odbora Mladinske sekcije SSK o vlogi tistih Slovencev, ki so vključeni v vsedrjavne stranke, zelo podcenjevalno, ali celo žaljivo in ne upošteva vloge in dela slovenskih aktivistov v teh strankah.

4. Obenem se sprašujemo, kako in zakaj Slovenska skupnost, ki naj bi bila po besedah Deželne odbora Mladinske sekcije SSK edina dosledna zagovornica pravic in interesov slovenske manjšine, sodeluje v tržaškem občinskem odboru z županom, ki je kot zadnje pred nedavnim prepovedal razstavo z dvojezičnimi podnapisi, češ da bi bila prisotnost slovenskega jezika v občinski galeriji v palači Costanzi prehuda provokacija. Kakšna pa je teža in vloga Slovenske skupnosti v sedanjem nacionalističnem tržaškem občinskem odboru?

5. Pismo Deželne odbora Mladinske sekcije SSK se nam zdi neprimerno in škodljivo iskranje polemike prav v trenutku, ko bi morali biti Slovenci, kljub različnemu mišljenju, najbolj složni.

Slovenska kulturno gospodarska zveza si že vrsto let prizadeva za doseg enotnosti Slovencev v Italiji, čeprav je bila pot do enotnosti večkrat zelo težka, kar jasno dokazuje tudi pismo Deželne odbora Mladinske sekcije SSK.

Tajništvo Mladinskega odbora SKGZ

»Nediški puobi« so peli v Argentini

Pred nekaj dnevi so se na svoje domove v Benečijo vrnili člani moškega pevskega zbora »Nediški puobi«, ki so se mudili na dvanajstdnevem obisku v Argentini med Benečani in drugim izseljenci iz naše dežele. Na poti so jih spremljali deželni svetovalec Giuseppe Romano Specogna, predstavnik odbora za izseljeništvu odv. Vinicio Turello, predsednik Združenja slovenskih izseljencev Walter Dresig, ravnatelj čedajskega SLORI-ja Ferruccio Clavara, prof. Darko Bratina s tržaške univerze in urednik petnajstdnevnik DOM Giorgio Banchig.

Obisk je potekal od 22. avgusta do 1. septembra t.l. ob peti obletnici ustanovitve Združenja slovenskih izseljencev iz dežele Furlanije - Julijske krajine v Argentini. V teh letih je združenje doživelo velik razmah in zanimanje pri izseljencih, tudi drugje in tretje generacije.

Dežela Furlanija - Julijska krajina naj bi do teh izseljencev zavzela kar se da jasno stališče. O vzpostavljanju novih stikov z našo deželo je bilo veliko govora na srečanju, ki je bilo na sedežu Furlanskega društva v Navarri. Na dan so prišla razna vprašanja, predvsem glede na deželne zakonske predpise o izseljeništvu, o deželnih

in državnih zakonih, ki govorijo o izseljeništvu, večji zavzetosti s strani konzularnih uradov za razna vprašanja, ki se nanašajo na emigrante, zanimala pa so jih tudi vprašanja o možnih trgovinskih izmenjavah med izseljeniški podjetji in domačim trgov. Veliko zanimivih vprašanj in pogovorov se je sprožilo na srečanjih ob desetih koncertih, ki so jih »Nediški puobi« imeli v Argentini. Zbor, ki ga vodi Giuseppe Chiabudini, je nastopil s svojim železnim repertoarjem, ki ga v glavnem sestavljajo slovenske ljudske in ponarodele pesmi, ki jih pojejo v Benečiji. Zapeli pa so tudi več italijanskih in furlanskih pesmi.

Kot se vedno zgodi ob takih gostovanjih, je ljudi spomin na dom, ki so ga obudile pesmi, tako prevzel, da je bilo videti po eni strani naravnost blažene obraze, po drugi strani pa se je na marsikaterem licu pokazala solza domotožja ob spominu na benečanske dolinice in vse ljudi, ki so ostali doma ali pa šli s trebuhom za kruhom po drugih evropskih državah.

Gostovanje »Nediških puobov« in obisk deželnih predstavnikov ter predstavnikov Zveze beneških izseljencev, ki so poskrbeli za organizacijsko plat pobude, je nedvom-

dalje na 7. strani ■

Na natečaju Lipizer najboljši Albanec

Tudi letos je stroga mednarodna žirija violinskega natečaja R. Lipizer v Gorici poskrbela za presenečenje, saj tudi tokrat ni podelila prve nagrade.

Pravo presenečenje pa je bilo dejstvo, da je drugo nagrado prejel mladi, komaj 14-letni albanski violinist Tedi Papavrami. Gotovo je ta uspeh pomenil velik dogodek za mladega albanskega virtuoza. Nagrada znaša štiri milijone lir; poleg tega prejme violino, izdelek Giuseppa Nupierija iz Rima, in ima zagotovljene tri nastope v Italiji. Prejel pa je tudi posebno nagrado 300 tisoč lir, ker je bil najmlajši udeleženec natečaja.

Komisija je bila mnenja, da si več nastopajočih violinistov zasluži tretje mesto. Tako so se na tretje mesto ex aequo uvrstili Poljak Krzystof Smietana, Madžar Gyula Stuller in orejec Sung Sic Yang.

Na splošno je bil letošnji mednarodni natečaj vseskozi zelo kvaliteten. To je potrdil tudi zaključni koncert, ki je bil v nedeljo, 15. t.m., zvečer v deželnem avditio-

riju v Gorici. Na večeru je violiniste spremljal simfonični orkester iz romunskega mesta Jesi.

—o—

Vabilo na Kvatrnico

Svetišče Žalostne Matere božje na Mienskem Gradu tudi letos vabi na starodavni romarski shod — Kvatrnico. Slovesnosti se bodo pričele že v soboto, 21. t.m. zvečer. Ob 18. uri bo maša, ki jo bo daroval župnik iz Vrtojbe dr. Alojzij Vetrih, med njo bo pel vrtojbenski mladinski pevski zbor, sledila bo procesija z lučkami. V nedeljo, 22. t.m., bo prva maša z govorom ob 7. uri zjutraj, ob desetih bo slovesna župnijska maša, ki jo bo vodil domači župnik Mirko Žakelj, pel bo mirenški cerkveni pevski zbor. Zaključni shod bo popoldne; pričel se bo s petimi litanijami ob 15.30, ob 16. uri pa bo slovesna maša koprškega škofa - pomočnika msgr. Metoda Piriha.

Koča Jožeta Peterlina

Po rajnem profesorju Jožetu Peterlinu se od 15. t.m. imenuje prijazna planinska koča nad Ukvami v Kanalski dolini. Znani narodni delavec Simon Prešeren, lastnik koče, je malo zgradbo izročil v uporabo za razne prosvetne in študijske pobude tržaškim slovenskim organizacijam in skupinam, ki nadaljujejo delo profesorja Peterlina. Simon Prešeren je na prisrčno slovesnost povabil svojce in prijatelje Jožeta Peterlina, čigar lik je orisal s posebnim poudarkom hvaležnosti za njegovo narodno-budno delo v Kanalski dolini

Gostitelju so se zahvalili Marij Maver v imenu Slovenske prosvete iz Trsta, Lučka Susič v imenu svojcev rajnega profesorja Peterlina in pisatelj Alojz Rebula v imenu vseh, ki cenijo take mecenske pobude in geste slovenske zavesti in solidarnosti. Kočo Jožeta Peterlina je blagoslovil Tone Zrnec iz Kanade, trenutno na obisku v naših krajih. Domačo pesem pa so na to svojevrstno slavlje pod Ojstrnikom prinesli vaščani iz Ukev, ki jim je spomin na profesorja Peterlina živo zapisan v srcih.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pogovor s slovenskim znanstvenikom

Toni Perdih, letnik 1939, iz Tolmina, je danes že uveljavljen znanstvenik na področju sanitarne kemije, živilske tehnologije in biotehnologije. Njegovo strokovno znanstveno delo šteje že nad 40 objav, letos pa je bil imenovan tudi za rednega profesorja na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo (FNT) ljubljanske univerze.

Spada med tiste znanstvenike mlajšega rodu, ki so se v povojnih letih uveljavili v slovenski znanosti. Izhaja iz kmečke hiše, njegov študij in poklicni uspeh sta rezultat resnega dela in vztrajnosti. Ker gre za življenjsko pot primorskega rojaka, nas njegovo delo še toliko bolj zanima in smo mu zastavili nekaj vprašanj.

— **Nekdo, ki izhaja s podeželja, iz podeželskega življenjskega okolja, se mora v študijskem središču soočiti z znanostjo na mednarodni ravni, kar daleč presega krajevne razmere. Kakšne probleme je treba pri tem rešiti?**

Prvi problem je premagati domotožje. Toda, če študiraš strokovno področje, ki te zanima, te stvarina privlači. Prave težave so pri nas nastopile šele tedaj, ko si moral študirati za izpite. Z redkimi izjemami za časa mojega študija še nismo imeli slovenskih učbenikov. Izjema je bila »Organska kemija« profesorjev Marije Perpar in Miha Tišlerja. Tudi hrvaški učbeniki so bili razprodani, tako da smo morali študirati po nemških, angleških in celo ruskih knjigah.

Ko sem moral študirati za takrat najtežji izpit t.j. za fizikalno kemijo, sem dobil samo ustrežno rusko knjigo in sem svojega sostanovaleca spraševal, kako se kaka ruska črka bere. Ta napor je bil takrat res neprijeten in odveč, kasneje pa mi je pridobljena večina v tem pogledu prišla prav. Podobno velja tudi za napore pri učenju po nemških in angleških učbenikih.

— **Vživetost v mednarodno področje znanosti, kakor tudi v tvojem primeru, prinaša pogosto odčitje slovenskim narodnim problemom, slovenski biti, saj so mnogi naši znanstveniki pogosto le še strokovnjaki, ker se miselno nahajajo zunaj slovenskega okolja. To pa se pri tebi ni zgodilo in te prav lahko imenujemo slovenskega znanstvenika. Kaj bi lahko povedal k temu?**

Če izhajaš iz domačega, narodno zavednega okolja, ki ga privzameš za svojega in se z njim istovetiš, mu v svoji notranjosti ostajaš zvest, bodisi če ostajaš doma in ne greš za vsako ceno delat na tuje, bodisi da greš na tuje, se tam tudi uveljaviš, toda ostaneš za vedno zaveden Slovenec.

Jaz sem se odločil za prvo, ostal doma. Kot vidite, je mogoče tudi v Sloveniji strokovno in znanstveno napredovati ter uspeti obenem tudi v svetovnem merilu.

— **Bi nam lahko naštel vsaj nekaj svojih strokovnih objav?**

Najprej sem objavljala dela o analitiki barvil v živilih in kozmetičnih izdelkih, ki so bili mednarodno priznani, predvsem članek o analitiki barvil v šminakah, objavljen v znani reviji Fresenius Zeitschrift für analytische Chemie (1972).

Omenil bi še posebej, da smo vsi slovenski sanitarni kemiki raziskovali kopalne vode in objavili izsledke o tem doma in v tujini. Zato so me lani povabili v Vzhodno Nemčijo, da sem jih s tem problemom nadrobneje seznanil. Razpravljaj sem pa tudi o dovoljenih koncentracijah težkih kovin v kozmetičnih izdelkih, kjer v svetovnem merilu stvari še niso razčiščene. Dognanja so bila objavljena v reviji Parfümerie und Kosmetik (1982). Zadnjih 10 let se precej ukvarjam z uporabo biotehnoških metod v živilski indu-

striji. S kolegi iz kemijskega inštituta B. Kidrič v Ljubljani objavljamo več člankov o izkoriščanju odpadkov živilske industrije. Nekateri od razvitih postopkov so že skoraj zreli za praktično uporabo. Tu pa tam so bile nared tudi druge strokovne študije.

— **Ali po tvojem slovenska kemična znanost drži korak s svetovno?**

Kar se pameti tiče, nam ni treba imeti kompleksov pred tujimi znanstveniki. Pesti pa nas pomanjkanje opreme, materialov in včasih tudi literature. Kljub temu pomanjkanju pa je v Sloveniji nekaj kemikov, ki držijo korak z vrhno plastjo svetovne kemijske znanosti.

zapisal J. S.

NOVICE

KARDINAL KÖNIG JE ODPSTOPIL

Dunajski nadškof, kardinal König je odstopil, papež Janez Pavel II. pa je njegov odstop sprejel. Kardinal König je 3. avgusta letos dopolnil 80. leto starosti. Papež Pij XII. je pred kakimi 30 leti določil dr. Königa za dunajskega nadškofa in ga 10. maja 1956 imenoval za kardinala. Kardinal König je tesno sodeloval s papežem Janezom XXIII. in z njegovim naslednikom Pavlom VI. pri vzpostavljanju stikov z vzhodnoevropskimi komunističnimi državami. Prav obiskom kardinala Königa se je treba med drugim zahvaliti, če je madžarski kardinal Mindszenty zapustil ameriško veleposlaništvo v Budimpešti, kamor se je bil zatekel ob madžarskem uporu leta 1956.

Kardinal König je med drugim bil drugi visoki dostojanstvenik rimske Cerkve, ki je obiskal Kitajsko.

JUGOSLAVIJA IN EGS

V Beogradu so bili štiridnevni pogovori med odposlanstvom Evropskega parlamenta in predstavniki jugoslovanske Zvezne skupščine. Predmet pogovorov je bilo gospodarsko in finančno sodelovanje med Evropsko skupnostjo in Jugoslavijo. V pogovorih so se dotaknili tudi vprašanja podpor Evropske gospodarske skupnosti Jugoslaviji, odnosov med obema parlamentoma ter položaja na Sredozemlju. Medtem pristojne komisije Evropskega parlamenta proučujejo resolucijo italijanskih evropskih poslancev Rossettija in Bettize, naj Evropska gospodarska skupnost finančno podpre gradnjo cest med Italijo in Jugoslavijo ter gradnjo vodne poti od Soče do Donave.

—o—

Slovenski kulturni klub spet na delu

Po počitniškem premoru se je pred dnevi v Trstu obnovilo delo Slovenskega kulturnega kluba, v katerem se zbirajo predvsem višješolci na Tržaškem. Med živahno razpravo so si začrtali program za delo v novi sezoni. V načrtu imajo ustanovitev literarnega in gledališkega krožka, aktualna predavanja in družabna srečanja. Kot v preteklosti se bodo zbirali vsak teden na sobotnih sestankih. Na sinočnjem srečanju so si izvolili tudi nov odbor. Za predsednika so izbrali Jordana Pisanija, ostali člani odbora pa so še Breda Susič, Ana Lokatos, Katja Volpi in Kristina Martelanc.

Bibliofilska zbirka Ljubke Šorli

Ljubka Šorli Bratuževa, pesnica, ki živi v Gorici, je po rodu Tolminka. Njen rojstni kraj živi v njenem srcu in v mislih ter v njeni pesmi. Pogosto se vrača k njemu kakor v zavetje miru. Tam je pustila svoje otroštvo in svoja mlada leta, tam je zazvenela njena prva pesem.

»Ni moč te pozabiti
prelepi moj Tolmin!
Ti moje si mladosti
sladak, sladak spomin«

Tako je pela in mislila na tiho sopeče bore na Rodnah nad Tolminko, na srebrno sinjo Sočo, na mehke jesenske meglice, na kovanje pod gradom, na dobre, preproste ljudi, ki so oživljali njen mladi svet, njene najtišje dni.

Leta so minevala ob neizprosni toku časa, ljudje so odhajali in puščali za seboj neodpravljen praznine, tudi Tolmin je počasi dobival novo podobo, kajti tako je pravilo življenja in napredka.

Tu pa tam pa se vsakdo rad ozre nazaj v ne-močnem iskanju tiste sreče in miru, tistih svetlih upov, ki jih le mladost more dati. Zato so pesmi Ljubke Šorlijeve dragocena vrednota Tolmincem, vrednota, ki jim vzbuja strune srca.

Za pesničino petinsedemdesetletnico so ponatisnili njene tolminske motive v bibliografski

zbirki, ki so jo poimenovali po prvem verzu ene najlepših pesmi »Rumeni ko zlato so zdaj kostonji«, s podnaslovom »Pesmi rodnemu Tolminu«.

Zbirko so predstavili javnosti ob pristrčni slovesnosti v petek 23. avgusta v galeriji Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu. Po kratkem nagovoru ravnateljice Marte Filli, ki je pesnico pozdravila v imenu vseh njenih tolminskih rojakov, je spregovoril o njenem delu in vlogi v slovenski liriki bibliotekar Marijan Brecelj iz Nove Gorice, po vsej verjetnosti najboljši poznavalec dela Ljubke Šorli in avtor njene bibliografije.

V kratkem programu, ki je sledil predstavitvi, sta nastopila dva recitatorja, ki sta brala pesmi iz zbirke, Učiteljski pevski zbor in Tolminski moški oktet, oba pod vodstvom prof. Vere Clemente Kojić. Zapela sta dve pesmi na avtoričino besedilo, nekaj slovenskih narodnih in tri pristne, stare tolminske.

Zbirko »Rumeni ko zlato so zdaj kostonji«, ki ji je spremno besedo napisala Marta Filli, je v izredno lepi pisavi ročno izdelal in opremil Ivan Jermol iz Tolmina. Natisnjena je bila v 200 oštevilčenih izvodih. Slovesnosti se je udeležila množica Tolmincev, ki je do zadnjega kotička napolnila galerijo Knjižnice in z navdušenim aplavzom spremljala dogajanje ter tako izrazila Ljubki Šorli vse priznanje in hvaležnost.

Pogovor z E. Žerjalom ob povratku s »5. slikarskega tedna«

Obisk pri likovnem umetniku je vedno dogodek. Na stenah visijo dela, ki kažejo na zanimanja, ustvarjalnost, različne tehnike, rast slikarja. To so osebne in žive stene. Obiskali smo prijatelja, slikarja in grafika Edija Žerjale, ki v teh dneh pripravlja opremo knjižnih izdaj Goriške Mohorjeve družbe. Na njegovi delovni mizi smo namreč videli že skoraj dokončno izdelano opremo Koledarja in knjige Franca Jeza, ki bo letos izšla v Gorici. Povedal nam je, da je prvi teden v septembru preživel na Koroškem, kjer je imel priložnost doživeti enkratno srečanje z drugimi likovniki. Mislimo, da je ta njegova izkušnja zanimiva še za marsikoga. Zato smo ga povabili, da bi nam odgovoril na nekaj vprašanj.

— Udeležil si se »5. slikarskega tedna«, ki ga prireja Slovensko prosvetno društvo »Kočna« v Svečah na Koroškem. Nam lahko poveš, kako si se znašel sredi te zanimive pobude?

Pravzaprav je bilo zelo preprosto. Predsednik društva »Kočna«, ki vsako leto prireja ta slikarski teden, dr. Janko Zerzer, me je povabil, da bi se udeležil te zanimive pobude kot predstavnik s Tržaškega. Poleg mene naj bi iz naše dežele prišla še tržaška umetnica Emanuela Marassi, ki pa se zaradi bolezni ni mogla udeležiti slikarskega tedna. Poleg mene pa so v Sveče prišli na ta teden ustvarjanja še Jože Peternelj iz Ziri, ki je gotovo najbolj uveljavljeni slovenski naivec, ob tem pa tudi pisatelj Saša Kump iz Kranja —

Mladi - pozorni opazovalci

■ nadaljevanje s 1. strani

poročil, ki so jih po ogledu razstave prebrali v telovadnici, pa smo spoznali, da so nekateri že sposobni sintetičnega načina mišljenja in so tako lahko že nakazali rešitve pri urejanju nekaterih važnih vprašanj sovođenjske občine. Svoja dognanja so poleg razstavnega prikaza ilustrirali tudi s pomočjo diapozitivov in računalnika.

Skratka opazili smo, da je ta pobuda v splošnem naletela na ugoden odmev pri prebivalcih sovođenjske občine, ki so z udeleženci raziskovalnega tabora pri njihovem terenskem delu dobro sodelovali in bilo je tudi čutiti, da si želijo, da bi kasneje spet prišli v njihove kraje.

dvakratni dobitnik Prešernove nagrade za sceno, od Avstrijcev pa sta bila prisotna Franz Pet-schounig - Moro iz Celovca in Hans Staudacher z Dunaja.

— Kateri so cilji, ki si jih postavlja taka zanimiva pobuda, slikarski tedni, ki so jih letos priredili petič?

Smisel in cilje take pobude bi morali gledati iz dveh zornih kotov. Slikarjev, ki se ga udeležijo, in kulturnega društva, oziroma vaščanov, ki ga priredijo. Za nas slikarje je gotovo to enkratno doživetje tako na ustvarjalni, kot tudi medčloveški ravni, saj je to priložnost, da se поблиže spoznamo med seboj, po drugi strani pa tudi čas, ki ga lahko v celoti posvetimo slikanju, ustvarjanju, razmišljanju, iskanju novih izraznih načinov in sredstev. Za vaščane Sveč pa je ta celotedska prisotnost slikarjev spet doživetje zase. Najprej dejstvo, da postane vas v tem tednu dom slikarjev, pravzaprav njihov slikarski atelje, ob tem pa društvo »Kočna« poskrbi za bogat kulturni program, ki je bil tudi letos zanimiv in zelo obiskan. Tako je v nedeljo, 1. septembra, ob odprtju slikarskega tedna bil otvoritveni koncert instrumentalne skupine »Gallus Consort« iz Trsta, ki je sledil pozdravom in predstavitvi. V sredo, 4. septembra, je bil večer, na katerem je nastopil domači pevski zbor »Kočna«. Tega uspelega večera so se udeležili tudi številni slikarji, ki so bili prisotni na prejšnjih izvedbah slikarskih tednov. Večer se je potem nadaljeval z družabnostjo, pri kateri smo s petjem sodelovali vsi prisotni. V soboto, 7., ko se je teden končal, pa je bila razstava naših, med tednom narejenih del, ob njej pa so svoje izdelke razstavili tudi otroci in nekatere ženske, ki so se med tednom, pod vodstvom Saše Kumpa učili slikanja na les, pravzaprav panjskih končnic, ki so jih znali poslikati na zelo zanimiv način z veliko fantazijo in marsikdo tudi z zavirljivo spretnostjo. Na tej razstavi so se zbrali številni ugledni gostje in predstavniki občinskih in deželnih oblasti. Po otvoritvi in priložnostnih besedah pa smo preživeli čudovit večer v prijateljskem krogu.

— Kaj si ustvaril med slikarskim tednom?

Kot veš, me zadnje čase zelo zanima motiv starih pisav, starodavnih znakov. Zato sem opazoval in iskal ter spraševal po starih napisih. Gospod prof. Feinig me je opozoril, da je v Mo-

čalah božjepotna cerkva sv. Ruperta, ki ima zelo stare napise na zunanjih zidovih. Pospremil me je do te cerkvice in mi jo razkazal ter povedal nekaj o njeni zgodovini. Tako smo odkrili letnico 1599. Cerkev je imela res zanimivo preteklost. Doživela je n. pr., da so jo uničili Turki. Zanimivo pa je, da pod njenim oltarjem teče potok, o katerem pravi legenda, da ima zdravilno moč za bolne oči.

No, napise, ki smo jih odkrili, sem natančno prerisal. Po njih pa sem delal naprej. Naredil sem torej nekaj monotipij na to tematiko.

— Kako so vaščani in ostali slikarji gledali na to tvoje delo?

Pozornost vaščanov je pritegnila že tematika: obdelani napisi cerkvice sv. Ruperta. Zelo pa jih je zanimala tudi tehnika. Način risanja, vgraviranja, odtisa itd. Tehnika pa je pritegnila pozornost tudi kolegov. Saša Kump je n. pr. poskusil nekaj narediti na ta način in je bil s tem zadovoljen. Povedal je, da je to tehnika, ki je zanj zelo primerna, ker je hitra.

— Kaj in kako so ustvarjali drugi udeleženci slikarskega tedna?

No, Saša Kump je ob svoji pedagoški dejavnosti z otroki, ki so se učili risanja čelnice, risal, pravzaprav slikal krajine. Sveče so mu nudile odlične motive, ki jih je znal poustvariti z zelo občutljivo dušo. Jože Peternelj je pri svojem delu zelo natančen slikar. Njegove slike, ki jih ustvarja v tehniki naivcev, so res zelo učinkovite in močno izrazne. O njem pa moram tudi povedati, da je pisatelj, saj je že izdal tri romane. Z obema sem imel veliko priložnosti za pomenek in izmenjavo mnenj, saj smo imeli skupni atelje v pritličju stare ljudske šole.

Hans Staudacher, ki je risal v učilnici nad nami, je po svojem značaju zelo dinamičen človek. Iz njega kar bruha ustvarjalnost, tudi v količinskem smislu, saj je v tem tednu naredil ogromno slik. Zanimivo pa je, da na svoje podobe napiše kot geslo tudi kak verz, večkrat so to tudi verzi iz slovenskih pesmi. Nedvomno riše zelo zanimive slike.

Franz Moro, ki je po značaju zadržan, tih fant, je risal v podstrešju. Izpod čopiča so mu nastajali lepi akvareli v nežnih, liričnih barvah.

— Kakšni so bili torej tvoji vtisi ob tem enotedenskem obisku v Svečah?

Nedvomno je bilo to enkratno doživetje. Tako bi se n. pr. moral izraziti o obisku pri Francetu Goršetu, ki ima svoj dom in znano galerijo prav v Svečah. Izredna je bila tudi gostoljubnost gostilne pri Adamu, kjer smo bili med tednom nastavljeni. Enkratno pa smo bili sprejeti tudi s strani vaščanov. Večkrat so nas vabili na svoje domove, tako da smo se res čutili del vasi. Prav med temi obiski sem sam, in tudi moji kolegi, opazil nekaj nadvse zanimivega. Konkretno smo namreč lahko ugotavljali kulturni pomen, ki ga imajo ti slikarski tedni za to vas, ki je v bistvu ostala še vedno kmečka. Skoraj vsaka družina ima namreč na svojih stenah naravnost odlične, enkratne zbirke del najrazličnejših slikarjev, ki so se udeležili teh tednov. To se je ponovilo tudi z nami, saj so se mnogi zanimali za naša dela.

Enotedensko bivanje v Svečah pa je bila priložnost, da sem spoznal druge umetnike, saj prihajajo v tem tednu na obisk tudi drugi umetniki. Tako sem tokrat, ob številnih drugih, imel priložnost, da sem govoril z znanim slikarjem Stanislavom Rapotcem, ki živi v Avstraliji. Z eno besedo, je to bil teden, ki mi bo vedno ostal v živem spominu tudi in predvsem zaradi oseb, ki sem jih spoznal in s katerimi bom skušal ohraniti stike.

nadaljevanje na 8. strani ■

Prepovedana slovenska maša

Kulturno verski list DOM iz Benečije v najnovejši izdaji objavlja uvodnik videmskega stolnega župnika, prof. Marina Qualizze z naslovom: »Prepovedana cerkev«. Iz njega zvemo, da so beneški duhovniki pred časom sklenili, da uvedejo enkrat na mesec mašo v slovenščini v župniji Špetra Slovenov, da bi tako omogočili udeležbo pri bogoslužju v materinščini tamkajšnjim rojakom, kar je v skladu z drugim vatikanskim koncilom, ustavo in zdravno pametjo.

Na svoje veliko začudenje pa jim pristojni cerkveni predstavniki niso dovolili maše v slovenščini v nobeni špetrski cerkvi, ker da bi vzbudila nezadovoljstvo pri nekaterih ljudeh. Slovenski duhovniki so nekaj časa počakali, da bi se stvar uredi-

la, zdaj pa so sklenili, da ne bodo molčali in požirali stvari, ki niso v skladu s krščansko vero. Uvodnik lista DOM poziva odgovorne, naj pametno in globoko razmislijo ter spremenijo svoje stališče ter tako dokažejo, da v Benečiji vera več velja kot strah.

—o—

»NEDIŠKI PUOBI« SO PELI V ARGENTINI

● nadaljevanje s 5. strani

no zelo pozitivno dejstvo, ki konkretno posega in skuša najti primerne rešitve za potrebe izseljencev. V tem smislu je ta bila tudi ena najpomembnejših pobud dežele Furlanije - Julijske krajine.

Koledar dramskega sporeda radia Trst A za mesec oktober 1985

Z mesecem oktobrom se na tržaški slovenski radijski postaji »Radio Trst A« pričinja nova dramska sezona, ki bo trajala do junija 1986. V tem zimsko-spomladanskem programu se bo zvrstilo nad 50 novih slušnih iger v realizaciji priznanih domačih režiserjev in dramskih igralcev, ki so seveda steber tega sporeda ter ne nazadnje dramaturgov, glasbenikov ter kajpada avtorjev iz našega pa tudi širšega slovenskega pisateljskega prostora. Dramskemu sporedu so v tej sezoni dodeljeni trije termini, uredništvo za radijske igre pa pripravlja še dvakrat na teden, ob ponedeljkih in petkih, oddajo »Iz zakladnice pripovedništva«.

V sklopu torkovega dramskega sporeda ob 18. uri boste lahko poslušali izvirne radiofonske igre, s katerimi vam želimo posredovati kar najbolj kvalitetne avtorske dosežke na področju svetovne slušne igre, ob njih pa seveda vse najzanimivejše, po svoje izzivalno, vsekakor sveže, dostiokrat pa prav razburljivo, kar nastaja izpod peres domačih, slovenskih pa tudi širše jugoslovanskih avtorjev, ki pišejo za radio. V ta namen je bil lani razpisan natečaj za izvirno radijsko igro. Izidi natečaja sicer niso bili najbolj vzpodbudni, kažejo pa na potrebo, da se taki natečaji še priredijo in mogoče razširijo na širši slovenski prostor. Vse nagrajene igre bomo v tej sezoni tudi realizirali. Prav tako bo naše uredništvo še dalje sodelovalo z dramskim uredništvom Radia Ljubljana in si izmenjalo trakove.

Sobotni dramski spored pa je v tej sezoni nekoliko drugače oblikovan. Organiziran je v smislu nekakšnih cikličnih enot — nadaljevanj, ki se bodo v glavnem zvrstili skozi ves zimsko-spomladanski program. Prav v tem času teče na-

POGOVOR Z EDIJEM ŽERJALOM OB POVRATKU

S »5. SLIKARSKEGA TEDNA«

■ nadaljevanje s 7. strani

— Za konec pa je nekako obvezno vprašanje o tem, kakšne načrte imaš v bližnji bodočnosti?

V kratkem, že 14. oktobra, bom imel v okviru Primorskih kulturnih dnevnov na Koroškem samostojno razstavo v prostorih Mohorjeve knjigarne v Celovcu. Konec meseca, 31. oktobra, pa bom odprl razstavo v galeriji Fioretto v Padovi. Veliko sreče, Edi!

Pogovarjal se je **Marko Tavčar**

daljevanjka Janeza Povšeta »Za plačilo ti prinašam slovo« v avtorjevi režiji (september - oktober), v pripravi pa so že: niz 13 velikih pesnitev, kot so se bile zabeležile v delih Franceta Prešerna, Byrona, Wildeja, Macha, Bloka, Lermontova, Rilkeja, Villona in drugih v izboru in interpretaciji Vladimira Jurca in režiji Sergeja Verča (november - januar), nadaljevanjka Jožeta Rodeta o Primožu Trubarju ob 400-letnici smrti v režiji Borisa Kobala (februar - marec), nadaljevanjka poljskega futurista Stanislava Lema »Magellanov oblak« v dramatisaciji in režiji Maria Uršiča (april - maj) ter dokumentarna nadaljevanjka Jožeta Babiča »Južna železnica« v avtorjevi režiji (junij).

Tretji dramski termin z naslovom »Prva repriza« pa je na sporedu ob nedeljah ob 14.40, ko bomo ponavljali nekatere torkove ali sobotne igre ter predvajali tiste, ki so jih naštudirali gledališki ljubitelji.

Tako kot že v lanskem bo tudi v tej sezoni pretežno del dramskega sporeda realiziral Radio Trst A v svoji lastni produkciji, nekaj enot pa bosta v zakupu realizirala »Radijski oder« in »Slovensko stalno gledališče«.

PRENEHALA SE JE DVOJNA IGRA

Oleg Gordievski, šef sovjetske špionaže v Veliki Britaniji — v resnici pa agent Zahoda — je prenehal z dvojno igro in se zahteval pod britansko varstvo, ker so mu v Moskvi verjetno prišli na sled. Tako piše New York Times, ki se pri tem sklicuje na izpoved neke visoke britanske osebnosti. Po tem pričevanju so Gordievskega pred nedavnim pozvali v Moskvo; šef sovjetske obveščevalne mreže v Veliki Britaniji pa je ob tem pozivu baje zaslutil, da se mu obeta polaganje računov s posledicami, ki bi lahko bile tudi usmrtilcev. Zato — piše newyorški dnevnik — je dokončno dozorela misel na zavetišče na Zahodu.

—O—

»Vprašanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino ne bomo rešili sami, kajti zakon mora odobriti parlament, predložiti pa ga mora vlada. Mi se strinjamo z uravnovešenim zaščitnim zakonom; celotna politika Kršč. demokracije je usmerjena k zaščiti manjšin, kar je v njeni tradiciji«. Tako je odgovoril glavni tajnik Kršč. demokracije De Mita na vprašanje glavnega urednika Primorskega dnevnika Boga Samse med svojim obiskom v Trstu. De Mita je v torek govoril v Gorici, kjer so se zbrali strankini predstavniki iz vse Furlanije - Julijske krajine.

Protest proti novi lokaciji Sinhrotrona

■ nadaljevanje s 1. strani

ljajo, da je slovensko prebivalstvo »s pristankom na vinkulacijo prvotnega obsega zemljišča prispevalo veliko žrtev za gospodarski napredek Trsta in pričakuje, da bo z gradnjo najosnovnejših struktur na tem zemljišču zadoščeno tudi njegovim osnovnim potrebam.« Zahteva konzorcija, da se zasedejo nova zemljišča, je namreč naletela pri vseh na odločno nasprotovanje, saj bi to prizadelo nepopravljivo škodo padriški vaški skupnosti.

Obenem podpisniki tudi ugotavljajo, da Konzorcij ni spoštoval in izpolnil starih zahtev, začel je z novimi meritvami, ne da bi s tem seznanil prizadeto prebivalstvo, da študija o možni lokaciji sinhrotrona jemlje v poštev samo možnost postavitve na Krasu, ob vsem tem pa, da Konzorcij gleda kraško zemljo in misli z njo razpolagati, kot se mu zdi.

Jasno je zato, da izražajo svojo odločno namero, »da se nameravajo upreti sleherni spremembi namembnosti prostora in vsaki razlastitvi, dokler ne bomo imeli vidnih dokazov, da je pristop odgovornih organov do kraškega teritorija pozitivnejši in bolj uravnovešen ter da so predlagane rešitve optimalne s stališča analize stroškov in koristi, ki upošteva tudi družbeno, ekološko in narodnostno ceno posegov na teritorij«.

Tak je torej povzetek protestne listine, ki so jo organizacije napisale in poslale predsedniku Konzorcija za upravljanje centra za znanstvene in tehnološke raziskave, gospodu Fulviu Anzelottiju. Vprašanje pa je kakšen uspeh bo to pismo imelo. Se ne bodo spet ponovila že ustaljena pravila izigravanja in obljub, ki pa se na koncu stalno in nepopravljivo zaključujejo v škodo vse slovenske narodne skupnosti?

Medjugorje vpije po razjasnitvi

STANKO ŽERJAL 2

O Garabandalu pravijo tisti, ki zadevo najmanj poznajo, takole: »Ker Cerkev ni priznala, to pomeni, da ni bilo nič res...« Cerkevna oblast sicer ni tako rekla. Izjavila je le, da ne najde dovolj trdnih dokazov za priznanje. Priznava, da so se v Garabandalu zgodili čudeži, toda pripisuje jih božjemu usmiljenju do ponižnih prošnikov, naj bi bili uslišani zaradi žive vere in ne v dokaz navzočnosti neke nebeške osebe. Enako motivacijo dokazanih čudežev najdemo pri dogodkih v Ghiaiah pri Bergamu. Glavni »inkvizitor«, pred kratkim

umrl profesor duhovnik Cortesi, izredno talentiran in izobražen mož, je razsodil: »Če se je zgodilo nekaj čudežev med prikazani na onem travniku sredi velikanke gneče ljudi, to še ne potrjuje prikazanja Matere božje, marveč so ona čudežna ozdravljenja le božja nagrada za živo vero prosilcev...« In škof je to razsodbo podpisal.

V Rihemberku ni bilo čudežev, ker jih nihče ni prosil, komisija je izbrala med ljudstvom le stodvajset oseb za pričevanje in pozneje je njih zaprisežene izjave vrni-

la iz Gorice v rihemberški župnijski arhiv. Točno deset let po prvem domnevnem prikazu malega Jezusa v sveti hostiji so prišli Nemci, požgali Rihemberk in deportirali tisočsto oseb ter nekaj ljudi brez sodbe pobili in upepelili župnišče z vsem dragocenim, zelo starim in novim arhivom vred. Med teološko izobraženimi osebami je še danes slišati tale komentar: »Vidiš... Cerkev ni priznala, to pomeni, da ni bilo vse skupaj nič res...« Dejansko se Cerkev sploh nič ni izrazila. Pač pa je škofijska komisija iz Gorice zagrešila v preizkuševanju nekaj absolutno nedovoljenega.

Glede Medjugorja smo šele v tisti fazi, ko krajevni škof noče priznati avtentičnosti, toda jasno pravi, da njegov referat noče biti dokončna uradna izjava.

Medjugorje torej vpije po razjasnitvi. (Konec)